Ο Μαρκήσιος ντε Σαντ στην Πινακοθήκη

Ο Δόκτωρ Ρουαγιέ - Κολάρ αντιπροσωπεύει την υποκρισία και τη διαφθορά της κοινωνίας, τη βάναυση εξουσία

Της Νόνας Μολέσκη

Όταν κάποια παράσταση με άμεσο ή έμμεσο τρόπο συγγενεύει με κινηματογραφική εκδοχή του ίδιου λογοτεχνικού προτύπου, πάντα εύχομαι να μην έχω δει την ταινία πριν από την παρακολούθηση της θεατρικής παραγωγής. Ο λόγος είναι να διαφυλάξω ακέραια την εντύπωση από το έργο τέχνης που είναι προϊόν συγκεκριμένων συνθηκών: της διασκευής του κειμένου, της καλλιτεχνικής προσωπικότητας του σκηνοθέτη και των βασικών συνεργατών του, της σύστασης της υποκριτικής ομάδας, του χώρου που φιλοξενεί την παραγωγή. Για μετά δεν υπάρχουν περιορισμοί για συγκρίσεις και το Internet είναι πάντα εκεί. Να όμως που εντελώς τυχαία είδα πριν από λίγες μέρες στην τηλεόραση το «Quills» σε σκηνοθεσία του Φίλιπ Κάουφμαν, βασισμένο στο έργο του Νταγκ Ράιτ, έργο που ανεβάζει το Alpha Square σε σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου. Στην περίπτωση των «Κονδυλοφόρων» σημασία έχει όχι η ομοιότητα των δύο έργων, αλλά η διαφορά τους.

Ο Φώτης Αποστολίδης δίνεται ολόκληρος στην πρόκληση που έχει μπροστά του, όπως και ο συναισθηματικά ταυτισμένος με τον ηθοποιό του σκηνοθέτης

Είναι αυτονόητο ότι στη διαδικασία της διασκευής και προσαρμογής στα συγκεκριμένα μεγέθη έπρεπε να «κοπούν» πολλά στοιχεία του κειμένου του Ράιτ. Το θέμα είναι ποια θεωρήθηκαν δευτερεύοντα. Πιστεύω πως ο υπογράφων τη διασκευή Ανδρέας Αραούζος διατήρησε τις κορυφώσεις των συγκρούσεων των βασικών ηρώων χωρίς να χτίσει πρώτα τις προσωπικότητές τους. Η αποκοπή από τη γραμμή του Αμπέ ντε Κουλμέ της πάλης με τη δική του σεξουαλικότητα, της ταύτισης της αγαμίας του με τη χριστιανική του πίστη, της σχέσης με τη Μαντλέν φτώχυνε τη μορφή του. Οπότε ο ικανός Βασίλης Χαραλάμπους δεν έχει υλικό να ωριμάσει σταδιακά την κορύφωση μέσα του και προσπαθεί να φτάσει σ' αυτήν μέσω φοβερής εξωτερικής έντασης στην τελευταία σύγκρουση με τον ακρωτηριασμένο Μαρκήσιο ή στη σκηνή με τη νεκρή Μαντλέν. Η ένταση υποστηρίζεται και με τη μουσική του Γιώργου Κολιά. Οι φωνές των ηθοποιών βγαίνουν εκτός ελέγχου, του Φώτη Αποστολίδη συμπεριλαμβανομένου, ο οποίος δεν θα έπρεπε να παίζει στον ίδιο τόνο και γράδο με τον ηθοποιό- «αντίπαλο». Τα λουλούδια του ερωτισμού που ο ντε Σαντ καλλιεργεί στην ψυχή της Μαντλέν δεν φάνηκαν στην παράσταση, η ηρωίδα της Στυλιάνας Ιωάννου βγήκε πολύ απλή. Η απουσία (εκτός από μια μικρή σκηνή στο δεύτερο μέρος) του ρόλου της γυναίκας του Ρουαγιέ- Κολάρ αφαιρεί βάρος από το επιχείρημα του Σαντ για το ακαταμάχητο των σεξουαλικών ορμών και την τάση των σκοτεινών λουλουδιών να φυτρώνουν μόνα τους, παρά τις προσπάθειες όποιων κηπουρών, επιχείρημα ιδιαίτερης σημασίας στη βασική σύγκρουση του έργου του Νταγκ Ράιτ. Ο Δόκτωρ Ρουαγιέ- Κολάρ αντιπροσωπεύει στο έργο την υποκρισία και τη διαφθορά της κοινωνίας, τη βάναυση εξουσία που ακρωτηριάζει το κάθε τι που δεν χωράει στα «ηθικά» της καλούπια. Ο ντε Σαντ ως δημιούργημα του Ράιτ συμβολίζει την ασυγκράτητη ελευθερία, γι' αυτό και τον συγγραφέα γοητεύει η τοποθέτηση του ήρωά του στον αναποδογυρισμένο κόσμο του φρενοκομείου του Σαρεντόν. Ο Βαρνάβας Κυριαζής προσγειώνει τον ρόλο του σε ρεαλιστικό επίπεδο, χρησιμοποιώντας γι' αυτό τις στιλιστικά διαφοροποιημένες (και χάρις στα κοστούμια εποχής της Έλενας Κατσούρη) σκηνές με τον Φώτη Κάραλη και την (όπως πάντα ποιοτική) Άννα Γιαγκιώζη, και μειώνει τη συμβολική διάστασή του.

Ο Φώτης Αποστολίδης δίνεται ολόκληρος στην πρόκληση που έχει μπροστά του, όπως και ο συναισθηματικά ταυτισμένος με τον ηθοποιό του σκηνοθέτης, όμως αυτή τη φορά το εγχείρημα είναι υπερβολικά φιλόδοξο. Είναι και ο χώρος που δεν επέτρεπε την απόσταση μεταξύ της δράσης και των ηθοποιών, με την κυριολεκτική και τη μεταφορική έννοια.